

Kallioperätutkimukset keskitetään Olkiluotoon

Kallioperän tutkimukset jatkuvat Olkiluodossa tänä kesänä. Alueella kairataan uusia tutkimusreikiä sekä selvitetään kallioperän rakennetta merenpinnan alla. Tutkimukset keskittyvät nyt Eurajoelle. Posivan muut tutkimuspaikat suljetaan tämän kesän aikana.

Olkiluodossa on maaliskuusta lähtien kairattu. Uusin tutkimusreikä on järjestyksessään kahdestoista. Kahta vanhaa tutkimusreikää syvennetään 300:sta 600 ja 800 metriin.

”Uusien kairaustutkimusten avulla Posiva varmistaa Olkiluodon kallioperän rakennemallia. Rei’issä tehdään virtausmittauksia ja pohjaveden näytteenottoja. Tämän vuoden mittavimmat tutkimukset tehdään näissä kolmessa reiässä”, toteaa Posivan tutkimuskordinaattori, geologi Liisa Wikström.

”On tärkeää, että tunnemme Olkiluodon pohjavesikemian tarkoin. Kallioperän pohjavesikemia on loppusijoitussyvyydellä meidän kannaltamme sopiva”, hän jatkaa.

Merenpohja tutuksi

Ulospäin näkyvimpiä töitä ovat Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tekemät kallioperän painovoimamittaukset Olkiluodossa ja muualla Eurajoella. Mittauksilla selvitetään rapakivigraniitin sijainti muuhun kallioperään nähden.

”Syvin kairausreikä ulottuu 1 050 metriin asti, mutta rapakivigraniittia ei ole löytenyt. Haluamme kuitenkin tuntea alueen kallioperän niin perinpohjaisesti kuin mahdollista.”

”Seuraamme myös alueella maan koitamista ja mahdollista kallion liikku-

Olkiluodossa kairataan uusia tutkimusreikiä. Geologit Liisa Wikström ja Tauno Rautio tutkivat, miltä kallioperä näyttää satojen metrien syvyydessä.

mista GPS-mittausasemien verkon avulla”, Wikström sanoo.

Erän kesän päätutkimuksista on merenpohjan kaikuluotaus Olkiluodon edustalla. Geologian tutkimuskeskus selvittää merenpohjan kallion rakentei-

ta juhannuksen tienoilla. Siitä eteenpäin GTK:n tutkimusalueen voikin nähdä seilaamassa lähialueiden rannikkovesiä.

Wikstömin mukaan mantereen puolella kalliorakenteet tunnetaan, mutta nyt tutkitaan, jatkuvatko kallioraken-

Liisa Wikström

teet samanlaisina myös merenpinnan alla.

Kenttätutkimusten lisäksi Posiva tekee kesällä kirjallisia selvityksiä eteläisen Satakunnan geologiasta jatkotutkimusten pohjaksi.

”Vuoden 2000 aikana Posiva laatii suunnitelman tuleville vuosille. Tarkoitus on muun muassa päättää, miten kallioperän sisään mennään. Tutkimustilojen rakentaminen aloitetaan vuosien 2003-2004 tienoilla, joten nyt on ratkaistava, rakennetaanko sinne kuilu vai tunneli.”

Myös tutkimustilojen sijaintisyyttä selviää lähivuosina.

Muut paikat suljetaan

Kuhmon, Loviisan ja Äänekosken toimistot ja tutkimuspaikat suljetaan kesän aikana.

”Tutkimusreiät suljetaan, mutta ne jätetään sellaiseen kuntoon, että mittauksia voidaan myöhemmin tarpeen mukaan jatkaa. Vanhoissa rei’issä voidaan tulevaisuudessa ehkä tehdä joitakin testausmittauksia”, Wikström sanoo.

Turun hallinto-oikeus hylkäsi valitukset

Turun hallinto-oikeus on hylännyt Eurajoen kunnanvaltuuston ydinpolttolaitoksen loppusijoituslaitoksen rakentamista koskevasta lausunnosta tehdyt valitukset.

Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään, että Eurajoen kunnanvaltuusto on voinut antaa valtioneuvostolle puoltavan lausunnon loppusijoituslaitoksen rakentamisesta. Päätöksenteossa ei ole tapahtunut menettelyvirheitä.

Valtuutetut eivät hallinto-oikeuden mukaan ole myöskään olleet esteellisiä päättämään asiasta. Kunnanvaltuuston päätökset eivät ole syntyneet virheellisessä järjestyksessä, valtuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eivätkä päätökset ole muutenkaan lainvastaisia.

Eurajoen kunnanhallituksen puheenjohtaja Matti Valtonen on tyytyväinen Turun hallinto-oikeuden päätökseen.

”Oli huojentavaa, kun hallinto-oikeus totesi kunnan valitseman linjan olleen

oikean eli mitään ei ole tehty väärin. Valituksen jättäneethän ovat jopa syyttäneet kunnan luottamushenkilöitä lahjoman vastaanotosta”, kunnanhallituksen puheenjohtaja Matti Valtonen toteaa.

”On mahdollista, että päätöksestä valitetaan vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä on ikävää jo pelkätään siksi, että tässä kärsivät ennen kaikkea kuntalaiset. Prosessi maksaa Eurajoen kunnalle melkoisesti.”

Posiva tutkii

2 • 2000

- Loviisan välivarastoa laajennettiin
- Osmo Kurki: Aikamme merkittävin ympäristönsuojeluhanke
- Ajan liittolaiset -näyttely Eurajoella vie historiaan
- Ruotsissa edetään kohti jatkotutkimuksia

Ydinjätteen välivarastoa laajennettiin Loviisassa

Käytetyn ydinpolttoaineen välivarastoa Loviisan voimalaitoksessa on laajennettu. Välivarastointia tarvitaan siihen saakka, kun käytetty ydinpolttoaine on loppusijoitettu.

Varaston suunnittelusta vastannut Fortum Engineering valitsi vesiallasvarastoinnin, koska sen katsottiin olevan taloudellisesti ja teknisesti soveliaain vaihtoehto. Tämä voimalaitokselle ennestään tuttu menetelmä valittiin yhteensä yhdeksän tutkitun varastointitavan joukosta. Samaa menetelmää käytetään muun muassa Ruotsissa.

Loviisan voimalaitoksen käytetyn ydinpolttoaineen välivarastoa on laajennettu. Laajennuksessa aiemmat kolme vesiallasvarastoa saivat rinnalleen neljä uutta allasta. Uudet altaat on otettu käyttöön jo tänä keväänä.

Käytetyn ydinpolttoaineen välivaraston laajennus oli tarpeen, sillä käytettyä ydinpolttoainetta ei ole viety Venäjälle enää vuoden 1996 jälkeen, jolloin uusi ydinenergialaki kielsi ydinjätteen kuljettamisen ulkomaille.

Ydinenergialain mukaan Suomen tulee itse huolehtia omasta ydinjätteestään.

Nippuina veden alle

Uudessa varastossa käytettävä varastointimenetelmä on sama kuin vanhasa varasto-osassa. Vesiallasvarastoinnissa käytetty ydinpolttoaine jäähtyy ensin reaktorirakennuksen vesialtaassa puoli-toista vuotta. Tämän jälkeen polttoaine siirretään varsinaisena välivarastona toimivaan vesialtaaseen.

Altaassa polttoainepiput sijoitetaan 12 metriä syvän altaan pohjalla oleviin telineisiin. Silloin, kun käytettyä ydinpolttoainetta vielä kuljetettiin Venäjälle, polttoainetta säilytettiin vesialtaissa noin viisi vuotta, minkä jälkeen polttoaineen jälkiteho oli 200-300 watin verran.

Lämpö siirtyy vedestä toiseen

Säteilysuojana tässä välivarastointimalissa toimii vesi. Altaat ja niiden toiminta on rakennettu siten, että mikään yksittäisvika ei laske vedenpintaa kolmea metriä enempää.

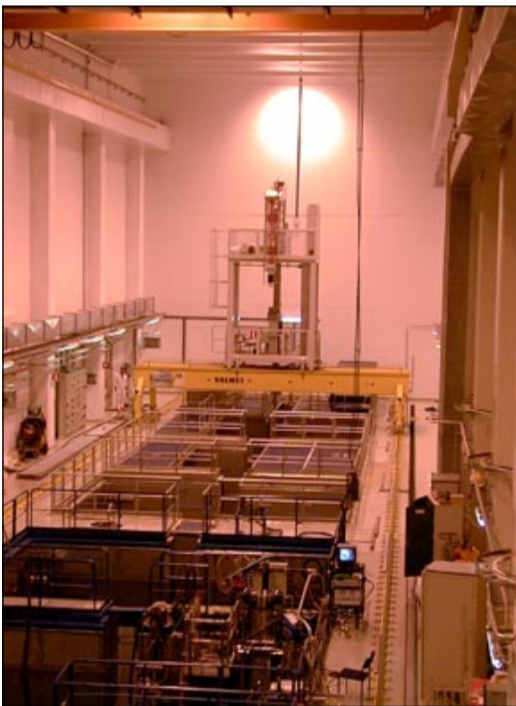
Polttoaineen jäähtyminen hitaasti mutta varmasti on tärkeää. Sitä mukaa, kun säteily vähenee, hiipuu myös lämpö.

Polttoaineessa kehittyvä jälkilämpö siirtyy ensin allasveteen ja sieltä edelleen välijäähdytyspiiriin kautta merivesijäähdytysjärjestelmään. Mitään Islannin kuumia lähteitä altaat eivät kuitenkaan ole, sillä veden lämpötila pysyy koko ajan 20-25 lämpöasteessa lämmönvaihtimien ansiosta.

Välivarastointia valvotaan tarkasti. Altaat on varustettu vuodontarkkailujärjestelmällä. Kaikilla jäähdytysjärjestelmillä on varajärjestelmä ja veden lämpötilaa ja radioaktiivisuutta tarkkaillaan jatkuvasti.

Välivarastointia tarvitaan Suomessa siihen saakka, kun käytetty ydinpolttoaine on loppusijoitettu. Sen jälkeen välivarastot puretaan.

Nyt tehty laajennus maksoi noin 40 miljoonaa markkaa. Laajennus ei lisää Loviisan voimalaitoksen työntekijämäärää, sillä uutta välivarastoa pystytään hoitamaan nykyisen henkilökunnan turvin.

Reaktori-insinööri Per-Erik Hägg Fortumin Loviisan voimalaitokselta toteaa, että Loviisan voimalaitokseen rakennetut uudet vesiallasvarastot riittävät välivarastoiksi vuoteen 2010 saakka. Sitä ennen on jo ratkaistava, laajennetaanko välivarastoa edelleen tai vaihdetaanko polttoaineputelineet uudentyyppisiksi, jolloin polttoainetta voidaan varastoida loppusijoituksen päättämiseen saakka.

Meidän aikamme merkittävin ympäristön-suojeluhanke?

Osmo Kurki,
Viestintäpäällikkö

Kohta viidentoista vuoden ajan Kolen seurannut käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituksen valmistelua Suomessa. Huhtikuussa 1987 olin Kuhmon valtuustosalissa infotilaisuudessa jossa kerrottiin, että tutkimuspaikoista yksi sijaitsee tuolloisessa kotikunnassani Kuh-

mossa. Alkuvaiheessa Kuhmon tutkimukset pyörivät pitkälti Romuvaaran maisemissa.

Ihmetystä herättivät matalalla lentävät helikopterit ja syvälle uppoavat kairanterät. Nuoren toimittajan oli myös vaikea ymmärtää sitä, mitä oikein oli tiin tekemässä.

Vuosi sitten Posiva jätti valtioneuvostolle periaatepäätöshakemuksen loppusijoituslaitoksen sijoittamisesta Eurajoen Olkiluotoon. Samalla päätettiin tutkimusten lopettamisesta Kuhmossa, Loviisassa ja Äänekoskella.

Loppusijoitusta Olkiluotoon ovat tähän mennessä jo puoltaneet Eurajoen kunta, Säteilyturvakeskus ja monet muut lausunnon antajat. Seuraavaksi asia tulee valtioneuvoston käsittelyyn ja sen jälkeen eduskunnan hyväksyttäväksi.

Loppusijoitusta on jo nyt tutkittu ja valmisteltu kaksikymmentä vuotta ja toinen mokoma tutkimusta ja valmistelua on edessä, ennen kuin loppusijoituslaitosta aletaan käyttää. Ydinjätehuoltorahastoon loppusijoitusta varten on varattu noin viisi miljardia markkaa.

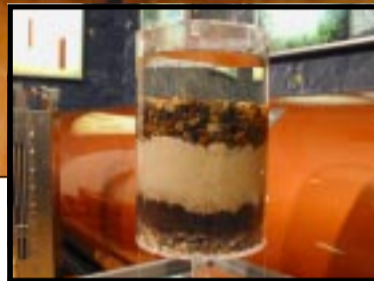
Loppusijoitusta varten kalliin louhitaan noin 15 kilometriä tunnelia puolen kilometrin syvyyteen. Käytetyn polttoaineen säilömiseen tarvitaan noin 1500 kuparikapselia, joista jokainen maksaa hullepean omakotitalon hinnan.

Kaiken toiminnan päämääränä on turvallinen loppusijoitus, josta ei aiheudu haittaa sen enempää ihmisille kuin luonnolle.

Nyt, lähes viisitoista vuotta myöhemmin ymmärrän, että valmistelomme yhtä meidän aikamme merkittävintä suomalaista ympäristön-suojeluinvestointia. Uskon, että päättäjät näyttävät valmistelun jatkamiselle vihreää valoa.

Kuparikapselin pienoismalli havainnollistaa loppusijoitusta (kuva yllä). Bentonitiisavea käytetään loppusijoitusreiässä suojaamaan kapselia vedeltä. Tässä bentonitiisavi estää veden tunkeutumisen reikäpohjaisen lierion läpi (pikkukuva).

Posivalainen muksujudon vetäjä matkalla kohti länttä

Johanna Hansen ja mäyräkoira Emppu ovat mukavalla mielellä. He ovat muuttamassa tyttökoirien luvattuun kaupunkiin Rauman kielen sanakirja kainalossa.

Posivan tutkimuskoordinaattori Johanna Hansen, 28, on yhtäaikaan iloinen ja haikea. Hän on hoitanut yhteyksiä urakoitsijoihin ja ollut mukana paikallisviestinnässä Posivan Loviisan toimipisteessä vuodesta 1997 asti.

Kun ydinjätteen loppusijoittamisen tutkiminen keskittyy nykyään Eurajolle, toiminta muilla tutkimuspaikkakunnilla hiljenee. Johanna Hansenilla on edessään siirto Olkiluotoon, missä häntä odottavat uusi työympäristö ja uudet haastavat tehtävät, joihin voi päästä itse vaikuttamaan.

Muutto merenrantakaupungista toiseen tuntuu nyt jo mukavalta. Aluksi ajatus tuntui vieraalta, sillä hän on tykännyt asua Loviisassa.

”Nuoremmat ihmiset, jotka haluat Loviisasta pois, ovatkin pitäneet minua ihan outona sen vuoksi.”

Turvallinen asuinympäristö

Hyvä puoli muutossa on se, että asuin- ympäristö säilyy Johanna Hansenin mielestä turvallisena.

”Jos minun pitäisi nyt yhtäkkiä valita joku suomalainen kaupunki, jossa asua, valitsisin jonkun kaupungin läheltä ydinvoimalaa. Ydinvoimapaikkakunnalla asuminen on turvallista, sillä sellaisissa paikoissa ympäristöä valvotaan jatkuvasti ja luultavasti enemmän kuin muilla paikkakunnilla.”

Mutta miksi Rauma eikä Eurajoki? Johanna ei ainakaan vielä hankkinut kotia Eurajolta, sillä perheettömänä hän uskoo viihtyvänsä paremmin kaupunkiympäristössä.

”Vaikka luultavasti joudunkin ostamaan Rauman kielen sanakirjan”, hän hymyilee.

Johanna harrastaa muun muassa judoa ja nuorkauppakamaritoimintaa.

Judoa hän kertoo harrastavansa lähinnä kuntoilumielessä. Hän on jo ottanut yhteyttä raumalaiseen judoseuraan ja pääsee mahdollisesti jatkamaan lasten judo-ohjaajana myös Raumalla.

Kun juhannusjuhlien aika koittaa, Johanna Hansen ja mäyräkoira Emppu jättävät kodin ja ystävät Loviisassa ja lähtevät kohti länttä.

Ajan liittolaiset vie retkelle maan ja historian syvyyksiin

Satakunnan museon maaliskuussa avattu Luontotalo Arkki ei tyydy tavanomaisuuksiin. Kahdensadan neliömetrin näyttely tarjoaa näköalapaikan Pohjoismaiden suurimman jokisuiston, eli Kokemäenjoen suiston elämään.

Luontotalo Arkin näyttelyssä kävijä kulkee ikään kuin joella, katselee kalojen elämää ja kuuntelee luonnon ääniä. Tavallisuudesta poikkeava on myös Arkin ensimmäinen vieraileva näyttely.

Avausnäyttelyksi haluttiin yhteiskunnallisesti merkittävä aihe ja Arkkiin kutsuttiin kevääksi ja kesäksi kylään Posivan Ajan liittolaiset -ydinjätehuoltönäyttely.

Näyttely jatkuu elokuun 27. päivään saakka.

”Ydinjätteen loppusijoitus on sekä ympäristöllisesti, että geologisesti todella merkittävä hanke. Ajan liittolaiset -näyttelyssä satakuntalaisilla on mahdollisuus tutustua loppusijoitussuunnitelmiin tarkemmin. Olemme pyrkineet rakentamaan näyttelyn mahdollisimman havainnolliseksi”, tutkimuskoordinaattori Veli-Matti Ämmälä Posiva Oy:stä kertoo.

Miljoonien vuosien taakse

Näyttelyssä ei ole vielä kukaan ehtinyt haukotella tylsyydestä. Arkin ja Ajan liittolaisten sisuksista löytyy nimittäin katseltavaa lähtien tuhat miljoonaa vuotta vanhasta kuparista päätyen Suomessa ennen näkemättömään tietokonetekniikkaan.

”Aika on meidän liittolaisemme. Sen voi nähdä vaikkapa näyttelyn 450 miljoonaa vuotta sitten eläellestä trilobittista tai kaksi miljoonaa vuotta saven

sisällä kivetymättömänä säilyneestä puun kappaleesta”, näyttelyn suunnittelut Ämmälä kertoo.

Loppusijoituksessa käytetty ydinpolttoaine kapseloidaan kuparikapseliin, jotka sijoitetaan loppusijoitustunnelin pohjaan porattuihin reikiin. Kapseli ympäröidään veden vaikutuksesta paisuvalle savella, joka muodostaa veden liikkumista estävän suojan kapselin ympärille.

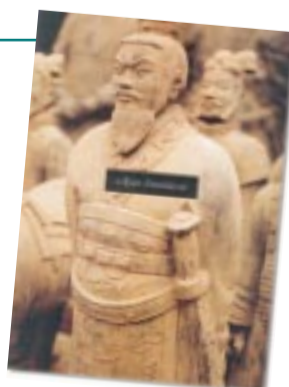
”Näyttelyssä voi tutkia kuparikapselin pienoismallia ja noin tonnin painoista palaa aidosta kapselistä. Mukana on myös savea kuvaava esittelylaite, josta näkee, miten savi estää veden valumisen”, Veli-Matti Ämmälä selittää.

”Käytetty ydinpolttoaine on tarkoitettu loppusijoitettavaksi Olkiluodon peruskallioon noin puolen kilometrin syvyyteen. Posivan luolasimulaattorilla voi ajaa hissillä tuonne puoleen kilometriin ja katsella mitä siellä näkyy. Näyttelyyn rakennetussa tutkimustunnelissa geologimme kertoo vielä tarkemmin aiheesta”, Ämmälä lupaa.

Aika tarttua härkää sarvista

Tuhatvuotista varastointia ovat suunnitelleet muutkin kuin ydinjätteen loppusijoittajat. Egyptiläiset rakensivat hautoja pyramideihin, missä mumiot säilyivät tuhansia vuosia. Ainoa mitä egyptiläiset eivät ottaneet huomioon oli ihminen ja hänen toimintansa. Pyramidit ovat maan päällä, edelleen pystyssä, mutta loppusijoitustilat on suunniteltu 500 metrin syvyyteen peruskallioon. Siellä käytetty ydinpolttoaine on turvassa ihmisen tulevalta, ennalta arvaamattomalta toiminnalta.

Posivan uusi esite, Ajan liittolaiset, kertoo edellisen lisäksi myös siitä, miksi Lascauxin luolan 17 000 vuotta vanhat härät voivat huonosti ja miksi Tenholan pyöriäinen on säilynyt 4 000 vuotta maaperässä meidän päiviimme saakka. Esitettä voi tilata maksutta Posivasta, puh. (09) 2280 30 tai sähköpostitse osoitteesta palaute@posiva.fi.

Geologi Liisa Wikströmiä esittävä nukke kertoo kallioperästä näyttelyyn rakennetussa loppusijoitustunnelissa.

Ruotsissa edetään kohti jatkotutkimuksia

Samaan aikaan kun meillä Suomessa valmistaudutaan loppusijoituksen periaatepäätöksen käsittelyyn valtioelimissä, Ruotsissa pohditaan yksityiskohtaisiin paikkatutkimuksiin valittavia kuntia kuuden ehdokkaan joukosta.

Ruotsin ydinjäteyhtiö SKB aikoo esittää vuoden loppuun mennessä vähintään kaksi kuntaa jatkotutkimuksiin.

Kuntien valinta jatkotutkimuksiin ei ole yksin SKB:n asia, vaan Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen, SKI, arvioi esityksen ja pyytää tätä ennen lausuntoja lukuisilta viranomaisilta, yhteisöiltä ja kunnilta.

Suunnitelmien mukaan SKI jättää lausuntonsa Ruotsin hallitukselle kesällä 2001. Syksyllä ehdolla olevat kunnat ottavat puolestaan kantaa jatkotutkimuksiin. Turvallisuusviranomaisen, maan hallituksen ja kuntien hyväksyntä johtaa yksityiskohtaisten paikkatutkimusten alkamiseen keväällä 2002.

Kunnat haluavat tutkimuksia

Jatkotutkimuspaikkojen valinnassa painotetaan kolmea tekijää: peruskallion on täytettävä turvallisuusvaatimukset, tutkimuspaikan tulee sijaita siten, että hanke aiheuttaa mahdollisimman vähäisiä ympäristömuutoksia ja hankkeella on oltava kunnan tuki.

Viimeisimmät gallup-tulokset osoit-

tavat, että kaikki esitutkimuskunnat (Oskarshamn, Östhammar, Hultsfred, Nyköping, Tierp ja Älvkarleby) ovat halukkaita jatkotutkimuksiin. Huhtitoukokuussa tehdyn kyselyn mukaan jatkotutkimusten hyväksyttävyyden on 71–85 prosenttia kunnasta riippuen.

Kuntalaiset ovat valmiita etenemään myös loppusijoitukseen asti, mikäli paikka todetaan tarkoitukseen sopivaksi. Tältä osin hyväksyntä oli 64 – 80 prosenttia.

”Loppusijoitus on kansallinen hanke, joka täytyy ratkaista paikallisesti. Kaikki kuusi tutkimuskuntaa ovat kantamassa kortensa kehoon, jotta tämä kaikkia koskeva ympäristöasia saadaan ratkaistuksi”, kertoo SKB:n toimitusjohtaja Peter Nygårds.

Tutkimuskunnissa käykin nyt melkoinen kuhina, sillä tietoa loppusijoituksesta halutaan hankkia sitä mahdollista tilannetta varten, että kunta havaitsee olevansa vuoden lopulla ehdolla jatkotutkimuksiin.

”Kunnan mielipidettä kunnioitetaan. Jatkotutkimusten edellytyksenä on kunnan hyväksyntä, eikä kuntia päätöksen-

teossa jyrätä”, painottaa SKB:n lehdistöpäällikkö Annimari Bölenius.

Suomen tilanne kiinnostaa

Suomen tilanne kiinnostaa Ruotsin esitutkimuskuntia. Eurajoen kunta on puoltanut loppusijoituslaitoksen rakentamista, ja ruotsalaiset haluavat nyt tietoa siitä, miten myönteinen päätös on syntynyt.

Esitutkimuskunnissa hankkeen valmistelu on organisoitu yhteistyöryhmille, jotka toimivat yhdysiteenä ja informaatiokanavana asukkaiden ja päättäjien välillä. Älvkarlebyn kunnan yhteistyöryhmä kävi tiedonhankintamatkalla Eurajoella toukokuussa. Erityisesti ryhmää kiinnosti se, miten kunnassa loppusijoitusasiasta tiedotettu ja miten päätöksen jälkeen vastustajat ovat asiaan suhtautuneet.

”Päätöstä kunnioitetaan ja sen mukaan eletään, mutta jatkossa hankkeelle tarvitaan vielä rakennus- ja käyttöluupa”, itsekin päätöstä vastustanut kunnanvaltuuston puheenjohtaja Juha Jaakkola korosti kunnantalolle kerään-

Älvkarlebyn kunnanhallituksen puheenjohtaja Lars Skytt kiittää Eurajoen kuntaa vierailunsa päätteeksi. Tulkkina toimi SKB:n lehdistöpäällikkö Annimari Bölenius.

tyneelle ruotsalaisjoukolle.

Vaikka loppusijoitus on Älvkarlebylle asioista suurimpia mitä eteen on tullut, suhtaudutaan kunnassa asiaan maltillisesti. Yli 70 prosenttia kuntalaisista on jatkotutkimusten kannalla. Esitutkimuksiin osallistumista kannatti 30 valtuuston jäsentä 31:stä kun asiasta päätettiin viime kesänä.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja Lars Skytt vertaa loppusijoitushanketta Juutinrauman ylittävän Öresundin silnan rakentamiseen. Loppusijoitus antaa työtä 200 henkilölle 50–60 vuoden ajaksi ja 9000 asukkaan Älvkarlebylle tällaiset luvut ovat merkittäviä. Skytt toivookin, että kuntalaiset perehtyvät asiaan perusteellisesti ja ottavat vasta sitten hankkeeseen kantaa.

SKB tarjoaa tietoa

SKB on osaltaan pyrkinyt vastamaan esitutkimuskuntien tiedontarpeeseen. Maaliskuussa avattiin Äspön kalliolaboratoriossa 500 metrin syvyydessä näyttely, joka havainnollistaa aidosti loppusijoituksen toteutusta. Äspössä on tehty jo vuosia käytännön kokeita, joissa testataan esimerkiksi loppusijoitusreikien poraamistekniikkaa ja kapselien lämmöntuoton vaikutuksia kalliiossa.

Loppusijoitusta simuloidaan Äspössä aidoissa olosuhteissa ja siksi kalliolaboratorion sijoitettu näyttely on erityisen havainnollinen. Näyttelyn yhteydessä on mahdollista tutustua myös käytetyn ydinpolttoaineen välivarastointiin lähistöllä sijaitsevassa keskusvarastossa, CLAB:issa. Sinne on varastoitu kaikki tähän mennessä Ruotsissa kertynyt käytetty ydinpolttoaine. Määrä on noin kolminkertainen - 3100 tonnia - Suomessa varastoituun polttoaineeseen verrattuna.

Käytetyn ydinpolttoaineen kuljettaa keskusvarastoon Sigyn-alus, joka kiertää rannikolla sijaitsevat ydinvoi-

Tiedottaja Sara Björklund esittelee loppusijoitusreikien porauskoetta Äspön kalliolaboratoriossa. Vasemmalla koe-tunnelissa näkyy kiskoilla kulkeva porauskone.

malaitokset vuosittain.

Kuluvana kesänä Sigyn on kuitenkin muissa kuin polttoaineen keräystehtävissä. Alukselle on rakennettu loppusi-

joitusnäyttely, joka kiertää kesänä aikana mm. rannikon esitutkimuskunnissa Oskarshamnissa, Nyköpingissä, Östhammarissa ja Älvkarlebyssä. Näin

kuntalaisten ei tarvitse matkustaa välttämättä Äspön näyttelyyn tutustumaan, vaikka vierailuja sinnekin järjestetään runsaasti vuoden aikana.